

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

27. An reliquiae in bello justo possint ab Ecclesia sine onere
restitutionis? Et pro firmanda sententia hujus quaestitionis alii diversi si
casus adducuntur pro bonis Ecclesiae, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Sed ego, ad videtur esse contra honorem Religionis, Ecclesiarum, ipsique Deo, cui singulariter sunt dicati, debitum. Præsertim cum ipsi sint quaedam pars Reipublicæ omnino distincta à parte civili, nec huius dispositioni subiecta cum sint exempti à iurisdictione seculari: quare secularium delicta, etiam publica auctoritate commissa, iis nullo modo possunt imputari, aut in eorum grauen cedere. Quod clarissimum est, si agamus de bonis ipsius Ecclesiarum, qualia sunt omnia ipsius ornamenta, ac sacra suppellex, & bona immobilia; ex quibus eius ministri, ipsa fabrica, ac reliqua onera sustentantur, quæ non sunt priuatorum, sed ipsius Ecclesiarum, atque idem peculiari quadam ratione ipsius Dei. Ita Coninch vbi supra num...

8. Cum igitur ex supradictis appareat bona Ecclesiarum & Ecclesiasticorum innocentium in bello occupari non posse; quia sunt specialiter dedicata, & à seculari iurisdictione exempta, atque ita non debent ob delictum aliorum grauari. Tum quia Ecclesiastici partem constituunt distinctam à Reipublica civili: ergo propter eius culpam puniri non debent. Quæritur, inquam, ex hoc, An tali privilegio immunitatis gaudeant omnia bona quorumcumque sint, si in Ecclesia ad custodiam reponantur? Et affirmatiue respondet Syluester *verb. bellum, in fine*, & Suarez *de charitate, disp. 13, sect. 7, num. 14*. & p' hoc dictum esse existimat Palaus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. num. 18*.

9. Et non desinam hic apponere verba Reginaldi *tom. 2. lib. 21. cap. 8. num. 115*. vbi sic ait. Quæritur. An licitum sit tempore belli nocere rebus Ecclesiasticis? Responso est, quod et si res Ecclesiasticæ sint exemptæ, vt prædiximus, in tribus tamen casibus milites eis posse nocere. Primus est quando Ecclesiastici miscent se bellis civilibus: iuuantque hostes: nam tunc habentur loco hostium. Secundus quem habet Syluester *in verb. bellum, 3. quest. 6*. quando huiusmodi nocementum inferitur non ex proposito, sed quasi præter intentionem, vt quando alia ratione victoria obtineri non potest. In eo casu enim gerentes bellum iustum, quando ex professo hostibus tantum nocere intendunt, possunt ex accidenti, & consuetudine quadam nocere quoque rebus Ecclesiasticis, ea ratione, quæ propolita est in *precedenti, quest. 1. in proposito. 9*. Tertius casus est, quando Ecclesia est incastellata, id est munita more castri, quod fieri prohibetur in *cap. Sanctorum Patrum 30. quest. 1*. Sed vt notat Syluester *loc. citat. quest. 5*. Ecclesia potest duobus modis incastellari: vno modo ad inferendam vim, vel iniuriam hostibus, eolue oppugnandos: istudque est, quod in *cap. citat. prohibetur*. Alio modo incastellari potest Ecclesia solum ad defensionem vel personarum Ecclesiasticarum vel cæterorum Laicorum innocentium; qui non possunt se alio modo defendere: istaque incastellatio Ecclesiarum non est prohibita. Itaque si sit incastellata priore modo, potest expugnari, dirui, incendi. Sin sit posteriori modo, non est ei inferenda vis, neque personis innocentibus, quæ in ea sunt. Possunt tamen auferri omnia arma, & tormenta bellica, quæ ibi congregata fuerint ab hostibus: quia hi poltea possunt illis vi. Hucusque Reginaldus.

RESOL. XXVII.

An Reliquia in bello iusto possint abstrahi ab Ecclesia sine onere restitutionis?
Et pro firmanda sententia huius questionis alij

diversi casus adducuntur pro bonis Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, & etiam laicorum, si tempore belli reponantur in Ecclesia, ita vt non possint ab illa extrahi, &c. sed iam omnes dicti casus in alijs specialibus, ex latis resolutionibus factis in hoc ipso tractatu appositis. Ex p. 10. u. 16. & Misc. 6. Ref. 74.

§. 1. Casus est curiosus, & forsitan à nemine pertractatus, nisi ab eruditissimo P. Ianne Ferrando in *disquisit. Reliquiar. lib. 1. cap. 8. artic. 3.* quia ad illum affirmatiue respondet, motus his rationibus, eo quod inter Christianos omnia bona in bello iusto capta ad capientes iure pertinent, quandoquidem ea lex, & ius belli apud omnes Gentes receptum est, vt ex historicis, Philosophia, Theologia, Iurisque vtriusque scientia testatissimum esse concedit non nemo: hæc enim inter Principes, Reipublicas, nationes, & populos vniuersos, qua iustitiam, quæ Christianos, communis consensio tacite per consuetudinem inducta est, vt bona, quæ in bello iusto capiuntur, capientis sint, neque is profligato bello ad restitutionem obligetur, nisi, inter præstantes exercitus, pactis conuentis aliter cautum fuerit: tunc enim pacis initæ conditionibus religiose standum est, bonaque expilata legitimis donum, vt neque reponenda sunt, ex regula iuris, qua res aliena restituenda est domino. Consequens igitur est, vt veneranda Cælestium liplana, quæ in bello iusto inter Christianos gesto, ab hoste victore capta, exportataque sunt; ad ipsum iure attineant, vt pote legitimum eorum possessorem, ac dominum, nisi aliter inter Imperatores fuerit conuentum (vt hoc nostro ævo factitatum legere est inter Hispanos, & nolites Gallos) ac promde ad eorum restitutionem minime teneatur. Dominium rerum habitatum pro derelictis, (vt fert communis, & vna, eademque Theologorum & vtriusque Iuris Doctorum sententia) acquiritur capienti, quod eas Dominus abiecit absque vlla spe, ac voluntate recuperandi: quanto citius earum rerum dominium, quæ pro depredatis habentur, ad capientes pertinere censendum erit? At in harum numerum venerabiles Dionum curuias, quæ ab hostibus Christianis bello iusto inter se decertantibus sublata atque exportatae sunt, hoc iustius referas, quo certius est ipsos ita in prærium descendisse, vt crederent victoriam, exercitum à Sociis minime sibi temperaturum, atque in primis in Sanctorum inuolaturum pignora (quæ auro contra magis pretiosa à fidelibus ducuntur) absque vlla premitu spe illa recuperandi, si maxime velint. Quod enim aequè Principes Christiani iusto bello superiores ambiunt, quam Sanctorum Reliquias ex deuictis, hostibus reportatas in suas transtulere regiones tanquam tutissima suorum regnorum præsidia futurarum, ne forte in hac parte, vel ipsismet Ethnicis de religione ac pietate concedere videantur. Etenim hi plerumque in vrbium expugnatione, atque excidio, tam victi, quam victores secum Deos Penates esse ferre consueuerant. Deinde occupatis iusto bello Prouincijs, vrbibus, oppidis, villis que, ab alterutra decertantium acie, templa, adæque Sacre omnes, in victoris dominium, potestatemque concedunt, nec tenetur ea victo hosti restituere, vt in consensu est apud omnes, & constatque Gentium vniuersarum, etiam Christianorum quotidiano viu. Quin, & venerabiles Sanctorum exuuiæ, in quarum gratiam, & venerationem Basilicæ, & Sacella plerumque fuerunt edificata, quæ saltem in illis composite, depositæve religioso ante culta colebantur: non enim potior est ratio, cur templis victorum potius victor exercitus

Sup hoc in Ref. not. præteritæ in §. Confirmantur.

Sup. aliquibus ex sequentibus in hoc §. in Ref. seq. §. In vno pertotum.

Sup. hoc ibidem, in eodem §.

exercitus; Sacris reliquiis non item? seu directè, seu indirectè utraque iure capi potuisse, ac possideri velis. Neque vel huiusmodi, quod templum, adesse faciat sunt immobilia; Reliquias verò bona mobilia censentur, si iam neutra sint bona aliena, sed propria legitime capientium, & que iure belli iusti, & fortè voluti, sine religione facti sunt possidentium. Quenam ergo Reliquias restituendi obligatio ipsis incumbit? Hæc omnia Ferrandus.

2. Sed ego negatiua sententiæ adhæreo. Nam licet fatear posse à Principe indicente bellum occupari omnia bona hostium, quæ necessaria sunt tum ad reparationem iniuriæ acceptæ, illamque vindicandam, tum ad securitatem imperium futuram, qua de causa licet arcem, & ciuitatem occupare; pecuniæ summam exigere, & tributa imponere solvenda in futurum, & vt hæc implementur, exigere obides, sic latius Molin. *dist. 117. Suar. dist. 13. sect. 7. de Charit. numer. 20.* Quod non solum habet in bonis hostium nocentium, sed etiam innocentium, si necessaria sunt ad supradictos fines vindictæ, & securitatis, quia tunc non puniuntur innocentes, sed punitur Republica in ipsis, cuius sunt partes. Valent. 2. 2. *disput. 31. quest. 16. punct. 2. vers. quarto infero.* Victor. *de iure belli, numer. 40.* Couar. *reg. peccatum; 2. §. 9. numer. 4.* Molin. *disp. 121. conclus. 4.* Suar. *disputat. 13. de bello, sect. 7. num. 12.* Coninch *disputat. 31. dub. 7. à num. 113.* Ab hac tamen regula excipiuntur bona Ecclesiæ, & Ecclesiasticorum innocentium, quæ ob delictum ciuitatis occupari non possunt. Tum quia sunt specialiter dedicata, & à iurisdictione seculari exempta, ac proinde non debent ob delictum aliorum grauari. Tum quia Ecclesiasticam partem constituunt diuinctam à Republica ciuili; ergo propter eius culpam puniri non debent, sic ex communi sententia docent Valent. 1. 2. *disput. 3. quest. 16. punct. 3. vers. hic autem.* Suar. *disputat. 13. de Charitat. sect. 7. numer. 11.* Coninch *disputat. 31. dub. 7. numer. 118.* Bonacina *disputat. 2. de restit. quest. ult. sect. 1. punct. 12. §. 3. numer. 18.* Molin. *disp. 121. conclus. 3.* Quæ omnia patent ex *capit. Innouamus, de reuena & pace, & capit. conuenerunt, de sentent. excommunicat.* Quod etiam præter alios obseruat Trullench in *Decalog. tom. 2. libr. 5. capit. 2. dubit. 12. numer. 1.*

3. In vno tamen casu per accidens Ecclesia, eiusque bona diripi, comburi, & deuastari possunt, si hoc necessarium fuerit ad finem belli consequendum, pacemve firmandam. Item possunt hostes ex Ecclesia extrahi, & in illa occidi, si prius ipsi Ecclesia abusi sunt tamquam arcem & castrum ad repugnandum, quia eo ipso amittunt priuilegium immunitatis, vt colligitur ex *capit. Sanctorum Patrum, 10. quest. 1.* quod tamen non amittunt, si illam munierint ad præciam Ecclesiasticorum, innocentiumque defensionem. Sic Syluest. *verb. bellum 3. quest. 6. & 8.* Suarez *disput. 13. sect. 7. num. 14.* Bonacina *d. num. 18. & 19.* Valent. *p. 3. vers. hic autem.* Coninch *disp. 31. dub. 7. num. 118.*

4. Vnde ex his omnibus patet à fortiori, non posse à Principibus, etiam in bello iusto, Reliquias Sanctorum ex Ecclesia sine abstrahi. Et ideo negandum est Patri Ferrando, hoc licitum esse per accidens; nam tunc licitum est per accidens bona Ecclesiæ abstrahi, quando hoc necessarium est ad finem belli consequendum, vel pacem firmandam, vt ex multis probat Dicastillus *de iustit. & iur. lib. 2. tractat. 1. disput. 10. dub. 16. numer. 40.* & Doctores citati, & citandi. Sed hoc non video euenire posse ex abstractione Reliquiarum, vt ex se patet; ergo, & per se, & per accidens hoc fieri illicitum esse contra Ferrandus.

Tom. VII.

randum, omnino dicendum videtur. Vide etiam præter Doctores citatos Theophylum Alarium in *Comment. conscient. lib. 7. ver. Bellum, numer. 8.* Verf. Vide Turrianum *tom. 1. disputat. 90. dubit. 3.* Villalobos *etiam supra in Summa, tom. 2. tractat. 5. difficult. 12. numer. 19.* Tannerum *tom. 3. capit. 1. quest. 6. dubit. 5. numer. 70.* & Granadum in 2. 2. *Diui Thomæ, controuers. 3. tractat. 13. disputat. 4. sect. 9. numer. 76.* Quibus etiam adde Ariagam in *Cursu Theolog. tom. 5. disputat. 48. sect. 3. numer. 50.* vbi docet bona Ecclesiasticorum non posse auferri in bello, quia illi nullo modo censentur pars Reipublicæ in ordine ad illud bellum; neque eorum bona faciunt vnum quid cum bonis Reipublicæ, sed sunt omnium exempta. Ergo, si v. g. vasa argentea, & candelabra; ac alia bona Ecclesiarum non possunt ab ipsis abstrahi in iusto bello, quanto magis asserendum est de Reliquiis Sanctorum, quæ à Prælati ipsis neque propter necessitatem Ecclesiarum possunt alienari inconsulto Pontifice, vt firmat stylus Curie Romanae.

5. Confirmantur supradicta à fortiori ex doctrina, quam ex Syluestro sustinet Suarez *disputat. 13. sect. 17. numer. 14.* & Bañez in 2. 2. *Diui Thomæ, question. 46. articul. 2. dub. ult. nempe, non solum bona Ecclesiastica, vt dictum est, sed etiam bona Laicorum, si tempore belli reponantur in Ecclesia, non posse ex illa ab hostibus extrahi; & licet hæc opinio in rigore non videatur admittenda, existimandam esse satis piam, tradit Dicastillus *numer. 403.* & Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 6. disp. 5. punct. 4. num. 18.**

6. Itaque sententia Patris Ferrandi non est admittenda, & praxis omnium principum est in contrarium, quia vt apparet, nullus ex ipsis audeat apponere manus in sacras Reliquias, etiam si caperent iusto bello aliquam ciuitatem nec aliter fieri posse existimo.

RESOL. XXVIII.

An innocentes possint in seruitutem redigi, seu licet eradi infantes obides inimico nolenti alio à bello desistere?

Et in §. ultimo huius Resolutionis alij quatuor casus deducuntur circa innocentes, & nocens in bello. Ex p. 6. tr. 4. Ref. 13.

§. 1. Negatiua sententiam mordicus sustinet Petrus Lorca in 2. 2. *sect. 3. disputat. 54. numer. 20. & sequentib. vbi post multa numer. 23.* sic ait. Affirmo igitur, non aliter posse innocentes in seruitutem capi, quam interfici; & sicut non licet eos interficere per se, & directè; ita nec seruos facere. Per accidens verò solum licet occidere ante partam victoriam, quando aliter commodè obtineri non valet. Vix autem contingere potest, vt illa occisio in seruitutem commutari queat, nisi vno in casu. Quando scilicet bellum est diuturnum contra aliquam gentem, & expedit quæcumque nocumenta illis inferre, vt extenuentur eorum vires, & diminuat numerus eorum, qui bellare possint: quo pacto censeo iustam consuetudinem deprædandi Turcarum & Sarracenorum oppida, & captiandi, deducendi que in seruos feminas & infantes. Nam propter hanc causam fortasse possent occidi, vt indicatur Deuteromij 20. illis verbis; *Quando obfederis Cinitatem multo tempore, non scindes arbores de quibus vesci potest, quoniam lignum est, & non homo: nec potest bellantium contra te augere numerum: quasi dicat ex hominibus posse occidi eos, qui efficere possunt;*

L. 1. 3. vt

Sup. conten- to ab hoc. Verf. Vide etiam supra 175. Sed ega- huius. Ref. ad mediu, & Verf. Ab hac tamen, &c.

Sup. hoc in Ref. præteri- ta. §. Cum igitur ante medium,

Sup. hoc id- fra in Ref. 32. §. His era- go ante me- dium.

bohe in

sup. hoc in

sup. conten-